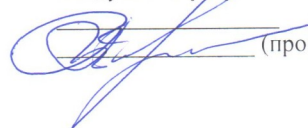

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ
Й ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ІМЕНІ ПРОФ. Є. ПЕТУХОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри педагогіки, психології
й освітнього менеджменту імені
проф. Є. Петухова
протокол від 03. жовтня 2020 р. № 6
завідувач кафедри

 (проф. Л.А. Пермінова)

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА НАУКОВА ДИПЛОМАТІЯ

Освітні програми: «Інженерія програмного забезпечення»
Галузі знань: 12 Інформаційні технології
Спеціальності 121 Інженерія програмного забезпечення

Херсон 2020

1. Опис курсу

Назва освітньої компоненти	Сучасні освітні технології та наукова дипломатія
Тип курсу	Обов'язкова компонента
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Кількість кредитів/годин	3 кредити / 90 годин
Семестр	III семестр
Викладач	Ніна Слюсаренко (Nina Slyusarenko), доктор педагогічних наук, професор https://orcid.org/0000-0002-9215-5936
Посилання на сайт	http://www.kspu.edu/About/Faculty/FEElementaryEdu/ChairPedagPsychology.aspx
Контактний телефон, месенджер	(050)6041048
Email викладача:	ninaslusarenko@gmail.com
Графік консультацій	Вівторок, 12:00–13:00, ауд. 316 або за призначеним часом
Форма контролю	Залік

2. Анотація дисципліни: дисципліна включає теми, пов'язані з розширенням та поглибленням знань аспірантів щодо інноваційних технологій в освіті; інтеграцією кожної теми з педагогічним баченням проблем особистості, її виховання, навчання та розвитку; розвитку наукової дипломатії засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

3. Мета та завдання дисципліни:

Мета дисципліни: ознайомлення аспірантів із широким спектром напрацьованих наукою і практикою освітніх (зокрема, інноваційних педагогічних) технологій, роллю наукової дипломатії у розвитку і стабілізації міжнародних відносин у сфері освіти; набуття ними навичок і досвіду для здійснення педагогічної та наукової діяльності в різноманітних концептуальних системах; формування особистісної професійної спрямованості аспіранта.

Завдання:

- поглиблення, розширення, інтеграція знань з педагогіки, педагогічної майстерності, інноваційних технологій в освіті;
- практичне опанування аспірантами різних освітніх технологій та нових інструментів наукової дипломатії;
- виховання у аспірантів особистісних якостей майбутнього вченого в галузі освіти, відповідального ставлення до виконання своїх обов'язків, прагнення постійно займатися самонавчанням, саморозвитком, самовдосконаленням.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Після успішного завершення дисципліни здобувач формуватиме наступні програмні компетентності та результати навчання:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні професійно-орієнтовані задачі та практичні проблеми в освітній галузі, що передбачає застосування теорій та методів психології, педагогіки та математики і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в умовах закладів освіти різного рівня.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми в галузі інформаційних технологій.
- ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК05. Здатність розробляти та управляти проєктами.
- ЗК07. Здатність працювати автономно.
- ЗК08. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.
- ЗК09. Здатність брати на себе відповідальність.
- ЗК10. Здатність працювати в критичних умовах.
- ЗК11. Уміння конструктивно вирішувати конфлікти, працювати в команді.
- ЗК14. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.
- ЗК15. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

Фахові компетентності (ФК):

- ФК02. Здатність накопичувати, обробляти та систематизувати професійні знання в інформаційних технологіях і визнавати важливість навчання протягом всього життя.
- ФК03. Здатність розвивати й реалізовувати нові конкурентоздатні ідеї в галузі інформаційних технологій.

ФК04. Здатність враховувати соціальні і етичні аспекти професійної діяльності

ФК06. Здатність критично переосмислювати наявні інформаційні технології та відстежувати тенденції їх розвитку.

ФК07. Здатність до ініціювання інноваційних комплексних ІТ проєктів, лідерства та повної автономності під час їх реалізації.

ФК08. Розуміння теоретичних засад, що лежать в основі методів досліджень інформаційних систем та програмного забезпечення, методології проведення досліджень та обчислювальних експериментів.

ФК10. Здатність ясно і доступно пояснювати навчальний матеріал, адаптувати наукове знання в навчальний процес.

Програмні результати навчання:

ПРН 01. Знати праці провідних зарубіжних вчених, 10 наукові школи та фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загально-цивілізаційного процесу.

ПРН 04. Формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній сфері.

ПРН 05. Аналізувати наукові праці в галузі інформаційних технологій, виявляючи дискусійні та мало досліджені питання.

ПРН 09. Аналізувати, оцінювати і вибирати сучасні інструментальні та обчислювальні засоби, технології, алгоритмічні і програмні рішення для конкретної задачі в галузі комп'ютерних наук та інформаційних технологій.

ПРН 11. Розробляти засоби реалізації інформаційних технологій (методичні, інформаційні, математичні, алгоритмічні, технічні і програмні).

ПРН 12. Здійснювати аналітичне дослідження робочих параметрів інформаційних технологій, а також здійснювати аналіз вибраних методів, засобів реалізації проектування і давати їм критичну оцінку.

ПРН. 14. Розуміти сутність інформації, проводити критичну оцінку кількості і змісту інформації.

ПРН15. Демонструвати результати наукової роботи, писати презентації, звіти, наукові статті за результатами виконаної роботи.

ПРН16. Прогнозувати розвиток інформаційних систем і технологій.

ПРН17. Розуміти, аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для рішення професійних наукових задач інформаційно-довідникові та науково-технічні ресурси і джерела знань з урахуванням сучасних досягнень науки і техніки.

ПРН18. Вміти формувати команду дослідників для вирішення локальної задачі (формулювання дослідницької проблеми, робочих гіпотез, збору інформації, підготовки пропозицій).

ПРН19. Формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири сучасного суспільства та стан її наукової розробки.

ПРН20. Демонструвати вміння спілкуватися в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в певній галузі наукової та/або професійної діяльності.

ПРН21. Працювати зі студентською аудиторією в галузі інженерії програмного забезпечення, вміти організовувати їх освітній процес.

ПРН22. Вивчати, узагальнювати та впроваджувати в освітній процес інновації.

ПРН23. Вміти розробляти індивідуальну траєкторію професійної поведінки.

ПРН24. Приймати оптимальні рішення щодо організації та управління колективною творчою діяльністю.

ПРН26. Глибоко розуміти загальні принципи та методи гуманітарних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях

ПРН27. Організовувати викладання фахових дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасної вищої школи, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, організовувати різноманітні форми навчальних занять, діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності.

ПРН28. Вміння застосовувати сучасні технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, необхідної для здійснення власного наукового дослідження та презентації результатів проектної діяльності.

5. Структура курсу

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Семінарські заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
3 кредити / 90 годин	14	16	60

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Аспіранти повинні бути зареєстровані на платформі KSU Online

7. Політика курсу

Для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається 100% відвідування (очне або дистанційне відвідування всіх лекційних занять). Пропуск понад 25% занять без поважної причини буде оцінений як FX.

Високо цінується академічна доброчесність. До всіх аспірантів освітньої програми відбувається абсолютно рівне ставлення. Навіть окремий випадок

порушення академічної доброчесності є серйозним проступком, який може призвести до несправедливого перерозподілу оцінок і, як наслідок, загального рейтингу аспірантів. Мінімальне покарання для аспірантів, яких спіймали на обмані чи плагіаті під час тесту чи підсумкового контролю, буде нульовим для цього завдання з послідовним зниженням підсумкової оцінки дисципліни принаймні на одну літеру. Будь ласка, поставтесь до цього питання серйозно та відповідально.

8. Схема курсу

Модуль 1. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

1. Тема 1. Теоретичні основи освітніх технологій. Педагогічні технології (тиждень 1-2, лк. – 2 год., сем. – 2 год.):

1.1. Проблеми вдосконалення сучасного освітнього процесу.

1.2. Технологічний підхід до організації освітнього процесу (історія і сучасність).

1.3. Сутність понять «технологія», «освітні технології», «педагогічні технології», «інноваційні педагогічні технології».

1.4. Класифікації освітніх технологій.

1.5. Основні критерії (ознаки) освітньої технології: алгоритмічність, системність, ефективність, оптимальність, ієрархічність, відтворювальність, прогнозованість.

1.6. Психолого-педагогічні основи, складові педагогічних технологій.

2. Тема 2. Формування м'яких навичок (*soft skills competencies*) особистості засобами інноваційних освітніх технологій (тиждень 3-4, лк. – 2 год., сем. – 2 год.):

2.1. Сутність понять «гра», «ігрові технології навчання». Класифікації педагогічних ігор. Етапи підготовки та проведення навчальної гри. Компоненти гри.

2.2. Структура ігрового методу навчання. Моделі навчальних ігор.

2.3. Позитивні і негативні моменти педагогічних ігор. Фактори ефективності гри. Організація педагогічних ігор.

2.4. Сутність понять «інтерактив», «інтерактивний», «інтерактивні технології». Класифікація інтерактивних технологій.

2.5. Цілі і завдання інтерактивного навчання. Пасивна, активна й інтерактивна моделі навчання. Сутність технології інтерактивного навчання.

2.6. Діяльність викладача під час організації та планування інтерактивного навчання. Правила організації інтерактивного навчання.

2.7. Використання методів інтерактивних технологій («Мікрофон», «Мозковий штурм», «Ажурна пилка», «Займи позицію», «Карусель», «Акваріум» та ін.). Орієнтовна структура заняття із застосуванням інтерактивних технологій.

3. Тема 3. Технології проектного навчання та кейс-технології (тиждень 5-6, лк. - 2 год., сем. – 2 год.):

- 3.1. Історичні аспекти розвитку проектних технологій.
- 3.2. Сутність проектного навчання. Характеристика основних понять.
- 3.3. Характерні риси проектних технологій.
- 3.4. Класифікація навчальних проектів (дослідницькі, творчі, ігрові, інформаційні, практико-орієнтовані). Основні етапи реалізації проекту (підготовчий, планування, збір матеріалів, аналіз, подання й оцінювання результатів, презентація проекту). Вимоги до навчальних проектів.
- 3.5. Сутність понять «кейс», «кейс-технологія». Історичні аспекти технології.
- 3.6. Методи кейс-технології. Види і типи кейсів. Основні вимоги до кейсу. Структура кейсу. Етапи кейс-технології.
- 3.7. Використання кейс-технології при вивченні навчальних дисциплін. Підбір та розробка кейсів.

4. Тема 4. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті (тиждень 7-8, лк. - 2 год., сем. – 2 год.)

- 4.1. Історичні аспекти впровадження інформаційних технологій навчання.
- 4.2. Сутність понять «інформатизація суспільства», «інформатизація освіти», «інформатизація навчального процесу».
- 4.3. Нові інформаційні технології (НІТ) навчання. Комп'ютерна (інформаційна) технологія навчання (КТН).
- 4.4. Напрями використання електронно-обчислювальних машин (ЕОМ) у педагогічному процесі.
- 4.5. Види програм (навчальні, діагностичні, тренувальні, бази даних, імітаційні, моделюючі, програми типу «мікросвіт», інструментальні програмні засоби).
- 4.6. Типи комп'ютерних програм навчального призначення (комп'ютерні підручники; предметно-орієнтовані середовища (мікросвіти, моделюючі програми, навчальні пакети тощо); лабораторні практикуми; тренажери; контролюючі програми; довідники, бази даних навчального призначення).
- 4.7. Складові нових інформаційних технологій (засоби і методи). Педагогічні завдання нових інформаційних технологій навчання.
- 4.8. Підбір комп'ютерних програм для використання в освітньому процесі.

Модуль 2. РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

5. Тема 5. Роль наукової дипломатії у розвитку і стабілізації міжнародних відносин у сфері освіти (тиждень 9-10, лк. - 2 год., сем. – 2 год.)

5.1. Сутність поняття «наукова дипломатія».

5.2. Три виміри наукової дипломатії: 1) розробка рекомендацій в межах цілей міжнародної політики (*science in diplomacy*); 2) спрощення процесу міжнародного наукового співробітництва (*diplomacy for science*); 3) використання наукових альянсів з метою покращення міжнародних відносин між країнами (*science for diplomacy*).

5.3. Просування національних інтересів та посилення позицій української освіти на міжнародній арені як першочергове завдання наукової дипломатії.

5.4. Вплив нових технологій на сучасну наукову дипломатію. Нові інструменти наукової дипломатії (персональні акаунти, соціальні мережі: Твіттер, Фейсбук, Інстаграм; системи миттєвого обміну повідомленнями: Скайп, Вайбер, Ватсап, Телеграм; інструменти доповненої реальності: Qr-код та ін.).

5.5. Фейкові новини, дип-фейки (фейкове відео), дезінформація. Їх поширення за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій та реальні загрози для наукової дипломатії.

5.6. Відкритий доступ до результатів наукових досліджень.

5.7. Переваги і недоліки використання інформаційно-комунікаційних технологій в процесі розвитку наукової дипломатії.

6. Тема 6. Використання Е-дипломатії та твіпломасі у процесі наукової співпраці вчених України та зарубіжжя (тиждень 11-12, лк. - 2 год., сем. – 4 год.)

6.1. Сутність поняття «діджиталізація».

6.2. Діджиталізація суспільства та швидкий розвиток наукової дипломатії – виклик сьогодення.

6.3. Напрями взаємодії вітчизняних і зарубіжних учених щодо створення відкритого доступу до результатів наукових досліджень (створення сайтів закладів освіти, наукових установ, наукових бібліотек, періодичних наукових видань, створення блогів, освітніх онлайн платформ, використання систем конференц-зв'язку тощо).

6.4. Використання віртуального простору для наукової співпраці вчених різних країн світу (проведення онлайн зібрань (наукових хабів), нарад, конференцій, зустрічей, майстер-класів, віртуальних екскурсій та ін.).

7. Тема 7. Сучасна нормативна база наукової діяльності та принципи академічної доброчесності (тиждень 13-14, лк. – 2 год., сем. – 2 год.)

7.1. Законодавча та нормативно-правова база наукової діяльності у закладах вищої освіти України (Закони України, постанови Кабінету Міністрів

України, нормативно-правові документи МОН та НАН України, нормативні документи ХДУ).

7.2. Сутність поняття «академічна доброчесність». Складники академічної доброчесності. Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту» про забезпечення академічної доброчесності у закладах освіти.

7.3. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності (МОН України).

7.4. Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Херсонського державного університету. Положення про комісію з питань академічної доброчесності Херсонського державного університету. Інші українські матеріали та ресурси із академічної доброчесності.

7.5. Причини порушення дослідницької доброчесності.

8. Тема 8. Новітні (контролюючі) технології для запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових роботах (тиждень 15, сем. – 2 год.)

8.1. Сутність понять «плагіат», «академічна недоброчесність».

8.2. Основні форми проявів академічної недоброчесності.

8.3. Види плагіату. Статистика академічного плагіату в Україні.

8.4. Відповідальність педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів освіти України за порушення академічної доброчесності.

8.5. Системи виявлення академічного плагіату в наукових роботах (UniCheck, Strike Plagiarism).

8.6. «Хижацькі» видавництва та конференції: видавнича недоброчесність та маніпуляції. Розпізнавання «хижацьких» видавництв та конференцій.

9. Система оцінювання та вимоги: форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання програмних результатів навчання

Семінарські заняття – 56 балів (по 7 балів за кожне заняття).

Екзамен – 40 балів

Аспіранти можуть отримати до 4-х бонусних балів за виконання індивідуальних завдань, підготовку презентацій та ін.

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. [Академічна чесність як основа сталого розвитку університету](#) / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. К.; Таксон, 2016. 234 с.
2. Боженко О., Корян Ю., Федорець М. [Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах: методичні рекомендації](#). К.: УБА, 2016.

3. Бондар В.І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. К.: Либідь, 1995.
4. Бруй О., Савенкова Л., Чуканова С. [Профіль компетентностей бібліотекарів з академічної доброчесності: рекомендації](#). К.: УБА, 2019.
5. Воскобойнікова-Гузєва О., Загуменна В., Кулик Є. та ін. [Академічна доброчесність та бібліотеки: програма підвищення кваліфікації працівників бібліотек](#). К.: УБА, 2018.
6. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. К.: Академія, 2004.
7. Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе. М.: Знание, 1989.
8. Назарова Т.С. Педагогические технологии: новый этап эволюции. *Педагогика*. 1997. №3.
9. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін. К.: А.С.К., 2002.
10. Падалка О.С., Нісімчук А.М., Смолюк І.О., Шпак О.Т. Педагогічні технології. К.: Українська енциклопедія, 1995.
11. Педагогічні технології: теорія та практика: навчально-методичний посібник / за ред. проф. М.В.Гриньової. Полтава, 2011.
12. Пометун О. Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-метод. посібник. К.: А.С.К., 2004.
13. Прокопенко І.Ф., Євдокимов І.В. Педагогічна технологія. Харків: Основа, 1995.
14. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. М.: Народное образование, 1998.
15. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології. Харків: Веста-Ранок, 2002.
16. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посібник. К.: Академія, 2002.
17. Чепіль М.М., Дудник Н.З. Педагогічні технології. К.: Альма-матер, 2012.

Додаткові

18. Альтшуллер Г.С. Найти идею. Введение в теорию решения изобретательских задач. Новосибирск, 1986.
19. Амонашвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества. К.: Освіта, 1991.
20. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник. К.: Академія, 2001.
21. Гін А. Прийоми педагогічної техніки. Луганськ: навч.книга «Янтар», 2004.
22. Педагогічний пошук / скл. І.Баженова. К.: Рідна школа, 1998.
23. Фурман А.В. Фундаментальний експеримент у школах України: алгоритм пошуку. *Освіта і управління*. 1997. Т.1. №3.

Інтернет-ресурси

24. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.

25. Закони України

- [Закон про вищу освіту](#)
- [Закон про наукову діяльність](#)
- [Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки;](#)
- [Про науково-технічну експертизу;](#)
- [Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій;](#)
- [Про інноваційну діяльність;](#)
- [Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні;](#)
- [Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій;](#)
- [Про охорону прав на винаходи та корисні моделі;](#)
- [Модельний закон про наукову і науково-технічну діяльність;](#)
- [Про інвестиційну діяльність;](#)

26. [Запобігання окремих проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності. Аналітична записка](#) (Лист МОН від 20.05.2020 р.)

Автор — Володимир Бахрушин.

27. [Інформаційний бюлетень «Академічна доброчесність».](#)

28. [Моніторинг впровадження рекомендацій ОЕСР щодо доброчесності](#)

29. Ніколаєв Євген. [Як просувати цінності академічної доброчесності в українських університетах?](#)

30. Ніколаєв Євген. [Культура академічної недоброчесності: кейс плагіатних філософських дисертацій](#)

31. Нормативно-правові документи МОН та НАН України

- [Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації, наказ МОН України від 01.06.2006 № 422;](#)

- [Положення про проведення конкурсного відбору Міністерством освіти і науки України наукових проектів, які виконуються підвідомчими вищими навчальними закладами III-IV рівнів акредитації та науковими установами Міністерства за рахунок коштів загального фонду державного бюджету, наказ від 01.06.2006 № 423;](#)

- [Етичний кодекс ученого України.](#)

32. Нормативні документи ХДУ

- [Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Херсонського державного університету](#)

- [Положення про комісію з питань академічної доброчесності Херсонського державного університету](#)

- [Положення про науково-дослідну частину ХДУ](#)

- [Положення про науково-технічну раду ХДУ](#)

- [Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності в ХДУ](#)
 - [Положення про порядок виконання госпдоговірних науково-дослідних робіт у ХДУ](#)
 - [Положення про проведення міжнародних, всеукраїнських, регіональних \(міжвузівських\), університетських наукових, науково-практичних, науково-методичних конференцій та семінарів у ХДУ](#)
 - [Положення про студентські наукові проблемні групи в ХДУ](#)
33. [Про належну якість дисертаційних досліджень](#) (Лист МОН від 11.06.2020 р.)
Автор — Наталія Костецька.
34. [Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату...](#) (Лист МОН від 15.08.2018 р.) Автори — Олексій Панич, Олександр Малишев, Юрій Каганов.
35. [Рекомендації та Глосарій з академічної доброчесності](#) (Лист МОН від 23.10.2018 р.) Автори — Володимир Бахрушин, Євген Ніколаєв.
36. Романова М. Д. Научная дипломатия: измерения и практики. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/nauchnaya-diplomatiya-izmereniya-i-praktiki>
37. [Фундаментальні цінності академічної доброчесності](#) (пер. з англ.).
38. Шаталова А. Урок научной дипломатии. Дискуссия сближает фонды. Международное сотрудничество. *Поиск*. 2016. № 9. URL: <http://www.poisknews.ru/theme/international/17904/?print>
39. Янкович О., Беднарк Ю., Анджеєвська А. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. 212 с.